

13.02

ВІДГУК

офіційного опонента – кандидата педагогічних наук
Чередніченко Наталі Юріївни на дисертаційну роботу
Ларіної Тетяни Вячеславівни

«Професійна підготовка фахівців електромеханічних спеціальностей у технічних коледжах Німеччини»,

поданої на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук
зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

Розбудова національної системи освіти в умовах інтеграції України у світовий освітній простір з урахуванням кардинальних змін в усіх сферах суспільного життя, історичних викликів ХХІ століття вимагає критичного осмислення досягнутого і зосередження зусиль та ресурсів на вирішенні найбільш гострих проблем, які стримують розвиток освітньої галузі, не дають можливості забезпечити нову якість освіти, адекватну нинішній історичній епосі.

Притаманні Україні соціально-економічні та політичні трансформації, швидкі темпи науково-технічного прогресу, автоматизація виробництва, потреба у володінні сучасними інформаційними технологіями, загострення дискусії щодо необхідності технічних професій та нестача кваліфікованих технічних фахівців спричинили постійне підвищення вимог до рівня професійної підготовки спеціалістів електротехнічного напрямку. Зарубіжний досвід формування гнучких знань, навичок, умінь, професійно важливих якостей, мотивації до майбутньої професійної діяльності суб'єкта фахової діяльності, високого рівня професійної культури та культури логічного мислення є надзвичайно корисним джерелом інформації для визначення провідних напрямів реформування національної системи підготовки фахівців електромеханічних спеціальностей. Ґрунтовне вивчення особливостей системи професійної підготовки фахівців електромеханічних спеціальностей

у технічних коледжах Німеччини дозволить удосконалити практику підготовки кадрів для української економіки.

Тож дисертаційна робота Ларіної Тетяни Вячеславівни є безперечно актуальною і спрямованою на модернізацію системи підготовки фахівців електромеханічних спеціальностей і реалізацію стратегічних завдань держави у сфері професійно-технічної освіти.

Дисертацію виконано в контексті наукової теми кафедри педагогічної майстерності Київського міжнародного університету «Зміст і сучасні інтерактивні технології ступеневої освіти дітей і дорослих згідно з державними стандартами освіти в Україні» (державний реєстраційний номер 0104U006164). Тему дисертації затверджено вченою радою Київського міжнародного університету (протокол № 8 від 28.03.2013 р.) та узгоджено в Міжвідомчій раді з питань координації наукових досліджень з педагогічних і психологічних наук в Україні (протокол № 4 від 23.04.2013 р).

Дисертаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків до розділів, висновків, списку використаної літератури (248 найменувань, із них 142 – іноземною мовою), 12 додатків на 45 сторінках. Загальний обсяг роботи – 268 сторінок (190 сторінок основного тексту). Робота містить 17 таблиць та 1 рисунок.

Структура дисертації послідовна, що надає можливість глибоко розкрити тему та вирішити поставлені дослідницькі завдання.

Автор чітко визначає мету, завдання, об'єкт, предмет дослідження, презентує провідну концептуальну ідею, показує наукову новизну й практичне значення дисертаційної роботи.

Викладений у вступі науковий апарат дисертаційної роботи сформульовано достатньо чітко і логічно, що дає конкретні й цілісні уявлення про логіку його будови відповідно до обраних об'єкта та предмета дослідження, специфіку поставленої мети, способи її досягнення та характер отриманих результатів.

У першому розділі – «Професійна підготовка фахівців

електромеханічних спеціальностей у технічних коледжах Німеччини як педагогічна проблема» – на основі теоретичного аналізу проблеми у педагогічній теорії та практиці виокремлено концептуальні ідеї професійної освіти Німеччини в контексті підготовки техніків-електриків; проаналізовано нормативно-правове забезпечення професійної підготовки фахівців електромеханічних спеціальностей у технічних коледжах Німеччини.

У другому розділі – «Зміст професійної підготовки фахівців електромеханічних спеціальностей у технічних коледжах Німеччини» – автором з'ясовано складники змісту освітньо-професійних програм; розкрито зміст і структуру, форми та методи професійної підготовки фахівців електромеханічних спеціальностей; виявлено особливості формування іншомовної компетентності майбутніх техніків-електриків у контексті професійної підготовки в технічних коледжах Німеччини.

У третьому розділі – «Можливості реалізації німецького прогресивного досвіду професійної підготовки техніків-електриків у коледжах України» – здійснено порівняльно-педагогічний аналіз професійної підготовки фахівців електромеханічних спеціальностей у технічних коледжах Німеччини й України та визначено перспективні напрями використання німецького досвіду в технічних коледжах України.

Наукову новизну одержаних результатів підтверджено основними положеннями дисертаційної роботи, зокрема *вперше* виокремлено концептуальні ідеї професійної освіти Німеччини в контексті підготовки техніків-електриків (інноваційно-адекватний педагогічний підхід до навчальної діяльності; прозорість і гнучкість у навчанні; належний професіоналізм викладачів та зворотній зв'язок з учнями у процесі їхнього навчання; соціальна й економічна відповідальність в умовах техніко-економічних змін; ефективна результативність у професійно-виробничому навчанні та спрямованість на перспективу); виявлено особливості професійної підготовки фахівців електромеханічних спеціальностей у технічних коледжах Німеччини (партнерська співпраця навчальних закладів

із підприємствами; послідовно-логічне продовження професійного навчання в технічному коледжі, де відбувається фахова підготовка власне за обраною спеціальністю; гнучкість системи професійної підготовки з метою формування конкурентоспроможності майбутніх фахівців; формування іншомовної професійної компетентності та її безперервне вдосконалення на комунікативному рівні відповідно до кваліфікаційних вимог майбутнього техника-електрика, які передбачають виконання функцій управління середньої ланки на підприємстві); з'ясовано складники змісту освітньо-професійних програм підготовки фахівців електромеханічних спеціальностей, розкрито зміст і структуру, форми та методи професійної підготовки фахівців електромеханічних спеціальностей; визначено перспективні напрями використання німецького досвіду в професійній підготовці фахівців споріднених спеціальностей у технічних коледжах України;

– *уточнено* сутність ключових понять дослідження: «компетентність», «іншомовна компетентність», «іншомовна компетентність майбутніх техніків-електриків» (складне інтегративне утворення, яке забезпечує професійне спілкування майбутніх техніків-електриків в умовах міжкультурної комунікації); визначено особливості формування іншомовної компетентності майбутніх техніків-електриків у контексті професійної підготовки в технічних коледжах Німеччини (безперервність опанування учнями іншомовною компетентністю на комунікативному рівні; адекватно-логічне застосування у фаховій підготовці учнів дидактичних принципів);

– *набули подальшого розвитку* положення про основні тенденції розвитку професійної освіти в Німеччині та Україні; розширено відомості про зарубіжний досвід професійної підготовки техніків-електриків; уведено в науковий обіг матеріали, що забезпечують професійну підготовку фахівців електромеханічних спеціальностей у технічних коледжах Німеччини (Типова угода для коледжів, що є професійним стандартом, навчальні плани тощо).

Основні положення та результати дослідження впроваджено в у

навчально-виховний процес Державного вищого навчального закладу «Київський енергетичний коледж» (довідка № 1/243 від 15.12.2015 р.), Державного вищого навчального закладу «Новороздільський політехнічний коледж» (довідка № 437 від 17.12.2015 р.), Бурштинського енергетичного коледжу Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу (довідка № 557 від 18.12.2015 р.).

Не викликає сумнівів практична значущість дисертаційної роботи, яка полягає в тому, що рекомендації, викладені в методичних матеріалах «Професійна підготовка фахівців електромеханічних спеціальностей у технічних коледжах Німеччини», а також основні положення і висновки дисертації можуть бути використані в процесі професійної підготовки фахівців електромеханічних спеціальностей у технічних коледжах України. Матеріали дослідження сприятимуть подальшому реформуванню системи професійної освіти в Україні, поглибленню структури й змісту професійної підготовки техніків-електриків, стануть базою для подальших досліджень із теорії та методики професійної освіти.

Одержані наукові положення можуть бути використані при підготовці підручників, навчально-методичних посібників із загальної педагогіки (розділ «Школотзнавство»), порівняльної педагогіки та історії педагогіки, а також при вивченні курсів «Педагогіка», «Історія педагогіки», «Порівняльна педагогіка», «Менеджмент освіти», «Менеджмент соціально-педагогічної роботи» у навчальних закладах різних рівнів акредитації.

Підкреслимо, що матеріали дисертації оформлені на належному рівні, текст викладено логічно та науково обґрунтовано. Автореферат адекватно відображає зміст дисертаційної роботи, результати якої знайшли достатньо повне відображення в 10 наукових публікаціях. Важливо, що матеріали дисертації пройшли достатню апробацію на Міжнародних та Всеукраїнських конференціях.

Текст автореферату загалом ідентичний змісту дисертації.

Позитивно оцінюючи рецензовану кандидатську дисертацію Ларіної Тетяни Вячеславівни, хочемо висловити деякі зауваження та побажання:

1. У розділі 2.3 автором детально описані особливості формування іншомовної компетентності майбутніх фахівців електромеханічних спеціальностей у контексті професійної підготовки в технічних коледжах Німеччини. Тому в розділі 3.2 доречним було б приділити більше уваги запровадженню в Україні саме цього напрямку використання німецького досвіду професійної підготовки фахівців.
2. В розділі 3.1 автор, висвітлюючи основні напрями державної освітньої політики, посилається на таку законодавчу базу, як Закон України «Про освіту» від 23 березня 1996 р., Національна доктрина розвитку України у XXI столітті від 2001 р., Національна доктрина розвитку освіти від 17 квітня 2002 р. та ін.
Більшість з цих документів є вже морально застарілими у світлі прийняття нового Закону України «Про вищу освіту» від 1 липня 2014 р., Проекту Концепції розвитку освіти на 2015-2025 р., та ін.
3. В розділі 3.2 (с.170) зазначено три напрями впровадження прогресивного досвіду Німеччини у професійну підготовку фахівців електромеханічних спеціальностей у коледжах України. Однак в розділі 2 детально розглянуті лише особливості формування іншомовної компетентності майбутніх фахівців електромеханічних спеціальностей у контексті професійної підготовки в технічних коледжах Німеччини.
4. Доцільним було б включити до завдань дисертаційного дослідження розроблення методичних рекомендацій.

Водночас, дані зауваження не є принциповими й не знижують загальну якість роботи.

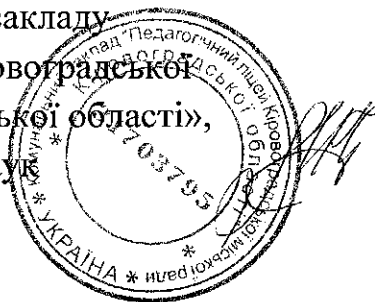
Аналіз дисертації, автореферату та опублікованих наукових праць Ларіної Тетяни Вячеславівни дає підстави зробити загальний висновок про

те, що її кандидатська дисертація є завершеним самостійним науковим дослідженням, яке має наукову новизну, теоретичне і практичне значення. Отримані результати та представлені узагальнення можуть бути використані на практиці.

Дисертаційне дослідження Ларіної Тетяни Вячеславівни «Професійна підготовка фахівців електромеханічних спеціальностей у технічних коледжах Німеччини» відповідає чинним вимогам пп. 9,11–14 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 567 від 24 липня 2013 р. із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ № 656 від 19.08.2015 р., № 1159 від 30.12.2015 р., № 567 від 27.07.2016 р., та іншим інструктивним вимогам МОН України, і дає підстави для присвоєння йому наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Офіційний опонент:

Директор комунального закладу
«Педагогічний ліцей Кіровоградської
міської ради Кіровоградської області»,
кандидат педагогічних наук

Н.Ю. Чередніченко